
Familien som politisk kampplads

Af Christian Egander Skov og Max

Manøe Bjerregaard

Tænketanken Prospekt

mail@taenketankenprospekt.dk

Hurtigt resume:

- Familiepolitik har gennem de seneste år udviklet sig til en voksende ideologisk kampplads på Christiansborg.
- Debatten om øremærket barsel genoplivede den borgerlige diskussion om familiens autonomi og grænserne for statens indblanding i privatlivet.
- Diskussionerne om Store Bededag, arbejdsudbud og pligten til velfærdsstaten førte til, at familielivet blev en større politisk prioritet, og at særligt Socialdemokratiet begyndte at formulere en mere aktiv familiepolitisk dagsorden.
- De faldende fødselsrater har givet familiepolitikken en ny strategisk dimension, hvor ønsket om flere børn og stærkere familier i stigende grad kobles til samfundets langsigtede udvikling.
- Selvom familiepolitik fortsat udfolder sig forskelligt på tværs af partierne, tyder meget på, at området igen er ved at etablere sig som et selvstændigt og varigt politisk konfliktfelt.

Prospekt-notat, august 2026

Christian Egander Skov og Max Manøe Bjerregaard

Familien som politisk kampplads

Indledning

Familiepolitik har i mange år været relativt fraværende i dansk politik. Selvom næsten alle partier omtaler familien som et vigtigt fællesskab, har emnet som oftest ikke været genstand for større ideologiske konflikter eller fungeret som et selvstændigt politisk projekt. Familien er blevet opfattet som en del af privatsfæren. Debatten har oftest handlet om enkeltsager, om daginstitutioners kvalitet eller om børneydelser, mens en mere grundlæggende diskussion om familiens rolle i samfundet er udeblevet.

I løbet af de senere år er dette billede imidlertid begyndt at ændre sig. Debatten om øremærket barsel, diskussionen om arbejdslivets og velfærdsstatens krav samt den voksende bekymring over de faldende fødselsrater har tilsammen givet familiepolitikken en fornyet aktualitet. Stadig flere partier har præsenteret konkrete familiepolitiske udspil og forsøgt at formulere en samlet vision for forholdet mellem familien, staten og samfundet. Man kan med et begreb tale om familiepolitikens genkomst.

Dette notat undersøger denne udvikling gennem en række centrale nedslagspunkter fra de seneste år. Formålet er ikke at give en udtømmende gennemgang af alle familiepolitiske forslag, men at analysere de debatter, der har flyttet forståelsen af familiepolitik og skabt nye ideologiske skillelinjer på tværs af dansk politik.

1. Øremærket barsel som borgerlig kampplads

På et grundlæggende ideologisk plan har familiepolitikken historisk set været centralt for de borgerlige partier. Dette gælder endnu, idet man fra Dansk Folkeparti til Venstre beskriver familien som samfundets vigtigste og mest grundlæggende fællesskab.

Ikke desto mindre fik dette en ny dimension, da debatten om øremærket barsel tog fart. I 2019 blev orlovsdirektivet vedtaget i EU og senere, i 2021, stemt igennem i Folketinget af rød blok samt Venstre med ikrafttrædelse fra august 2022. Her blev det fra EU's side fastlagt et minimumskrav for øremærket forældreorlov, fædreorlov og omsorgsorlov med hensigt på at øge ligestillingen mellem fædre og mødre.¹

Det skete inden nedsættelsen af SVM -regeringen, men viste allerede en splittelse mellem Venstre og den resterende blå blok, der alle stemte imod forslaget. Daværende

¹ <https://bm.dk/nyheder/pressemeddelelser/2021/10/politisk-aftale-om-oeremaerket-orlov/>

*"Venstre er med i aftalen om øremærket barsel, fordi vi netop sikrer en minimumsimplicitering af EU-direktivet. Med aftalen implementerer vi principperne bag den aftale, som arbejdsmarkedets parter lavede i september. Venstre har som det eneste borgerlige parti trukket regeringen i en mere borgerlig og liberal retning. Vi har bl.a. forhindret, at øremærkningen blev sat højere end ni uger til mor og far, som de røde partier ellers ønskede. Og vi har fået sat det aftryk, at selvstændige ikke skal omfattes af de nye regler. Venstre har ønsket at fastholde en minimumsimplicitering, som sikrer mest mulig frihed og valgfrihed til mor og far."*²

Venstre legitimerede således sin position pragmatisk, snarere end principiel, da de selv stemte imod direktivet i Europa Parlamentet. Sidenhen kunne det dog godt tyde på at Venstre nu mere helhjertet omfavner loven, hvor de bl.a. til kvindernes kampdag 2026 skriver, at de vil stå vagt for den øremærkede barsel i en kommende borgerlig regering.³ Til sammenligning trak de øvrige borgerlige partier på principielle argumenter om familiens betydning samt forholdet mellem politik og familien. Mette Abildgaard udtalte på vegne af Det Konservative Folkeparti, at barsel er et anliggende for familien – ikke for staten, mens Peter Skaarup fra Danmarksdemokraterne og Morten Messerschmidt fra Dansk Folkeparti bakkede op om dette med egne udsagn om, at både staten og EU skal holde sig ude af familiernes dispositioner.⁴ Liberal Alliance tilsluttede sig denne kritik og skrev på sin hjemmeside, at staten skal ud af børneværelset.⁵ Forholdet kan formuleres som familiepolitisk talsmand for Tænk tanken Prospekt, Isabella Arendt gjorde det, at man som mor har ret til at stå fast på deres mavefornemmelser - også når det kommer til fordelingen af barsel.⁶ Her består den familiepolitiske opgave i at beskytte familien mod strømninger og lovgivning, der vil underordne familiens indre liv et overordnet ideologisk sigte, f.eks. ligestilling.

Indførelsen af øremærket barsel var derfor med til at tydeliggøre et værdipolitisk skel mellem Venstre og resten af blå blok. Den familiepolitiske dagsorden tjente dermed til at sammentømre blå blok og gav en platform for genformuleringen af borgerlighed på et principielt plan. Det, der samlede partierne, var mindre et egentligt politisk projekt, men snarere en fælles forestilling om, hvad familiepolitik *ikke* burde være. Her satte de borgerlige partier nemlig en grænse for det politiske handlingsrum: Politik skal ikke bestemme, hvordan familier tilrettelægger deres barsel.

Debatten om barsel er dermed med til at understrege skellet mellem staten og det private. Det er netop i denne afgrænsning, at den borgerlige familiepolitik får mulighed for at forme sig ved at styrke sondringen mellem familien og staten. I en socialdemokratisk præget

² ibid

³ <https://www.facebook.com/venstre.dk/photos/i-en-ny-bl%C3%A5-regering-vil-venstre-st%C3%A5-vagt-om-%C3%B8rem%C3%A6rket-barsel-h%C3%A6vet-abortgr%C3%A6nse-/1481113200051039/>

⁴ <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/det-mener-partierne-om-oeremaerket-barsel>

⁵ <https://www.liberalalliance.dk/politik/socialpolitik/barsel/>

⁶ <https://jyllands-posten.dk/debat/breve/ECE16785334/vi-er-ved-at-rive-foraeldreskabet-totalt-i-stumper-ogstykker/>

velfærdsstat er forholdet mellem den private sfære og det offentlige fællesskab konstant til debat, og staten har gradvist fået større indflydelse på områder, som tidligere blev betragtet som private anliggender. På den måde ligger familierpolitikken i forlængelse af en traditionel borgerlig kritik af velfærdsstatens overskridelse af grænsen for politik.

Dette rejser også et mere grundlæggende spørgsmål om, hvad borgerlig familierpolitik skal være i positiv forstand? Ligger der andet i borgerlig familierpolitik end grænsedragningen mellem offentligt og privat? I forlængelse heraf rejser der sig en række nye spørgsmål: Hvem har ansvaret for børneopdragelsen? Hvornår skal staten gribe ind over for familier? Hvornår skal et barn eksempelvis tvangsfjernes? Og bredere hvilke forventninger bør vi have til forældre i dag, eller hvilken rolle spiller familien i det hele taget for det gode liv?

2. Arbejdskraft og familielivet

Det næste nedslagspunkt i dette notat er den debat, som begyndte SVM-regeringens afskaffelse af Store Bededag i 2023.⁷ Afskaffelsen var et led i en teknokratisk tilgang til politik, der hævdede, at arbejdskraft var den nye valuta i dansk politik, og at danskerne skulle genlære evnen til at arbejde. "Uvirkomhed og dovenskab er menneskets fjender", citerede Mette Frederiksen fra Stauning på Socialdemokratiets årsmøde i september 2023.⁸ Regeringens fortælling blev yderligere forstærket med daværende socialdemokratiske minister Kaare Dybvads bog *Arbejdets Land* i november 2023, der var en hyldest til arbejdet som samfundsberende værdi. Man skulle eksempelvis ikke have dårlig samvittighed over at være de sidste til at hente deres børn i institutionen. Tværtimod var det netop disse forældre, som holdt velfærdssamfundet kørende.⁹ I den offentlige debat blev forfatteren Maj My Humaidan og hendes bog *Ærø Manifestet* symbolet på den modsatte position. Regeringens position kom også til udtryk, da Mette Frederiksen i 2023 under en debat om støtten til Ukraine udtalte: "Samlebåndene kører i Rusland 24/7. Og den diskussion, jeg hører mest om i Europa, er, at vi gerne vil arbejde mindre. (...) Russerne går ikke hjem. De fortsætter."¹⁰

Reaktionerne var langt fra positive. Fra både højre- og venstrefløj lød kritikken, at formålet med livet ikke blot var at holde velfærdsstatens maskineri i gang. Sólbjørg Jakobsen fra Liberal Alliance udtalte, at man i Danmark ikke er statens slave, som man er i Rusland.¹¹ Her drejer det sig principielt om afgrænsningargumentet, men det knytter også an til en opmærksomhed på mulighederne for det gode liv. Programleder ved Tænk tanken Prospekt, Christian Egander Skov, har i den forbindelse peget på, at, at den arbejdstid, vi skal tjene for velfærdsstatens skyld, går ud over de lokale fællesskaber og familien.¹² Tiden kan ikke bruges to gange.

Overordnet set talte debatten direkte ind i de værdier, der var ved at forme en moderne borgerlig familierpolitik. Det førømtalte skel mellem det private og det offentlige blev igen central, for der var ikke en principielt tvist om arbejdets værdi isoleret set. Borgerlige har traditionelt netop fremhævet værdien af arbejdet og eksempelvis ført politik ud fra princippet

⁷ <https://nyheder.tv2.dk/politik/2022-12-14-regeringen-vil-afskaffe-en-helligdag-givetvis-store-bededag>

⁸ <https://www.zetland.dk/historie/sebgbGgE-ae2VrVmY-5e9c2>

⁹ <https://www.dr.dk/nyheder/indland/kaare-dybvad-bek-det-er-okay-hente-sine-boern-som-den-sidste>

¹⁰ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-faar-kritik-koble-krig-og-arbejdstid-sammen>

¹¹ Ibid

¹² <https://www.berlingske.dk/kommentatorer/mette-frederiksen-angriber-danskernes-dovenskab-men-danskefamilier-knokler>

om, at det skal kunne betale sig at arbejde. Uenigheden opstod på grund af den udtalte antagelse, at det i nogen grad er problematisk eller egoistisk at prioritere familien over arbejdslivet, hvis det betyder færre arbejdstimer til samfundsøkonomien. Forestillingen må da være at borgernes første forpligtelse er at holde velfærdsstatens hjul i gang, så staten fortsat kan levere de ydelser, danskerne forventer. Det er særligt på dette punkt, at forskellen mellem den klassisk borgerlige og den socialdemokratiske forståelse af familien træder frem. Skal familien indrettes efter statens behov, eller er at staten til for at tjene familien, fordi familien er rammen om det gode liv?

I løbet af debatten begyndte regeringen at korrigere kursen. Mette Frederiksen tog afstand fra den tolkning af samlebåndsudtalelsen, der var opstået i den offentlige debat, og understregede, at danskerne ikke skulle arbejde mere.¹³ Endnu mere interessant var det, at som Socialdemokratiets første familiepolitiske ordfører, forsøgte Trine Bramsen i 2024 at gøre familiepolitikken til socialdemokratisk domæne. I debatbogen *Sådan gør vi det lidt bedre* og gennem en række interviews og debatindlæg har hun argumenteret for, at Christiansborg i for lang tid havde betragtet familiepolitik som et privat anliggende. Hun tog samtidig afstand fra dele af den retorik om arbejde og familieliv, som hendes partifæller tidligere havde anvendt.¹⁴ I et interview til TV 2 fremhævede hun debatten om revselsesrettens afskaffelse som et eksempel på, at familien aldrig har været fuldstændig afskærmet fra politik. Dengang stemte både Venstre og Konservative imod afskaffelsen med henvisning til, at staten ikke skulle blande sig i familielivet. Pointen hos Bramsen er, at der findes situationer, hvor samfundet netop bør sætte rammer og normer for familielivet.¹⁵ Det interessante er at Socialdemokratiet med Trine Bramsen træder aktivt ind på den familiepolitiske bane uden at acceptere den klassisk borgerlige idé om en skarp adskillelse mellem familie og politik. Dermed flyttes diskussionen. Spørgsmålet bliver ikke længere, om staten skal blande sig i familien, men snarere *hvornår og i hvilket omfang* det giver mening.

3. Faldende fødselsrater og den familiepolitiske genopblomstring

Dette notats sidste nedslagspunkt er debatten om de faldende fødselsrater i Danmark (og det meste af verden i det hele taget). Herhjemme har udviklingen stået på siden 1960'erne, hvor fertilitetsraten er faldet fra 2,57 barn pr. kvinde i 1960 til 1,75 barn pr. kvinde i 2024¹⁶. Det er et godt stykke under de 2,1 børn pr. kvinde, som anses for nødvendigt for en stabil befolkningsudvikling.¹⁷ Udviklingen har markante konsekvenser for Danmarks evne til at reproducere sig selv som samfund. Ifølge Danmarks Statistik vil befolkningstallet (hvis man ikke forudsætter en væsentlig stigning i indvandringen) toppe før 2030 og derefter begynde at falde, samtidig med at andelen af borgere over 80 år vil udgøre mere end 10 procent af den samlede befolkning fra 2047¹⁷.

Denne udvikling, som længe har været kendt, blev for alvor en del af den offentlige debat i begyndelsen af 2024. I sin nytårstale dette år annoncerede Mette Frederiksen blandt andet

¹³ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-paa-tilbagetog-jeg-har-aldrig-nogensinde-sagtdanskerne-skal-blive>

¹⁴ <https://www.altinget.dk/artikel/tidligere-minister-i-ny-debatbog-afskaf-madpakkerne-for-at-aflasteboernejfamilierne>

¹⁵ <https://nyheder.tv2.dk/politik/2025-04-10-s-profil-retter-kritik-mod-christiansborg-vi-har-forsømt-at-forstaaboernejfamilierne>

¹⁶ <https://www.dr.dk/interaktiv/webfeature/fertilitet> ¹⁷

ibid

¹⁷ <https://www.dst.dk/da/Statistik/udgivelser/NytHtml?cid=49070>

gratis fertilitetsbehandling til barn nummer to for ufrivilligt barnløse.¹⁸ Tænketanken Prospekt advarede om de langsigtede konsekvenser af den demografiske udvikling i Berlingske.¹⁹ I marts 2024 under Moderaternes årsmøde, hvor Lars Løkke Rasmussen konstaterede, at vi får for få børn.²⁰ Det blev ledsaget af konkrete politiske forslag om mere tilgængelig fertilitetsbehandling og bedre rammer for familielivet, herunder muligheden for bedsteforældreorlov og en "barnebarnets sygedag".²¹

Dette fokus på fødselsraterne satte gang i en forstærket familiepolitisk debat, hvor nye politiske initiativer aktivt skulle gøre det mere attraktivt at få børn. Interessant nok opstod der her et overlap mellem Moderaterne og Dansk Folkeparti, som hurtigt greb dagsordenen. Dansk Folkeparti foreslog blandt andet et årligt skattefradrag på 60.000 kroner pr. barn for familier med tre eller flere børn.²² I 2025 var Tænketanken Prospekt vært ved en konference på Aarhus Universitet med overskriften "Har vi en fremtid efter familien".²³ Det er ligeledes i denne periode, at vi så den diskursændring i Socialdemokratiet, som tidligere er beskrevet. Udviklingen fik TV 2 til i sommeren 2024 at konstatere, at familiepolitikken var blevet en ny politisk kampplads, hvor partierne konkurrerede om vælgerne med økonomiske og strukturelle forslag målrettet børnefamilier.²⁴

Udviklingen fortsatte i 2025, hvor Liberal Alliance lancerede et større familiepolitisk udspil. Ud over modstanden mod den øremærkede barsel satte partiet fokus på hjemmepasning af både børn og ældre familiemedlemmer, flere muligheder for sambeskatning af ægtefæller samt større valgfrihed i forhold til institutioner og skoler.²⁵ Særligt markerede politisk ordfører Sólbjörg Jakobsen sig som en central stemme i debatten ved at koble ligestillingsdiskussionen sammen med hensynet til det gode familieliv.²⁶

Familiepolitikken blev også det første tema, som Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti og Danmarksdemokraterne præsenterede i fællesskab på Borgerligt Konvent i september 2025. I udspillet "50 forandringer på 100 dage" blev overskriften "Familier med mere frihed og nærvær" ledsaget af forslag som genindførelse af Store Bededag, afskaffelse af arveafgiften og fjernelse af den øremærkede barsel.²⁷ Familiepolitikken blev dermed præsenteret som en integreret del af et samlet borgerligt projekt.

Debatten om de faldende fødselsrater har således ikke blot styrket ønsket om at skabe bedre vilkår for eksisterende familier, men også rettet opmærksomheden mod, hvordan flere danskere kan få mulighed for og lyst til at stifte familie. Om de konkrete politiske forslag reelt vil kunne vende den demografiske udvikling, står fortsat åbent. Ikke desto mindre illustrerer debatten, at familiepolitik ikke længere blot er en parentes i dansk politik. Tværtimod er

¹⁸ <https://www.dr.dk/nyheder/politik/gratis-hjaelp-til-barn-nummer-udloeser-jubel-det-er-kaempe-kaempe-stort>

¹⁹ <https://www.berlingske.dk/kommentatorer/den-demografiske-krise-er-massiv--og-stoerre-end-klimakrisentoget-er-koert-og-hvad-goer-vi-naar-vi-er-efterladt-paa-perronen>

²⁰ <https://www.altinget.dk/boern/artikel/loekke-sender-opfordring-paa-aarsmoede-vi-skal-have-nogle-flereboern>

²¹ <https://moderaterne.dk/mere-fleksibilitet-til-bedsteforaelde/>

²² <https://danskfolkeparti.dk/holdninger/familie/>

²³ <https://aarsskriftet-critique.dk/2024/12/har-vi-en-fremtid-efter-familien/>

²⁴ <https://nyheder.tv2.dk/politik/2024-08-13-familieliv-er-blevet-en-politisk-kampplads>

²⁵ <https://www.liberalalliance.dk/wp-content/uploads/2025/08/Familieudspil.pdf>

²⁶ <https://www.zetland.dk/historie/s8rOUF9d-aeElVVjj-2c032>

²⁷ <https://www.liberalalliance.dk/wp-content/uploads/2025/09/50-forandringer-paa-100-dage.pdf>

området blevet et selvstændigt politisk tema, hvor stadig flere partier ser familien som et legitimt genstandsfelt for politiske reformer.

Dermed fortsætter også forskydningen af grænsen mellem det private og det politiske, som de foregående debatter har været med til at sætte i bevægelse. Erkendelsen hos de borgerlige ser bl.a. ud til at være, at for at opretholde en skildring mellem det politiske og det private, kræver det, at man aktivt politisk skaber forudsætningerne for det familiære rum, hvor privatlivet kan plejes og bevares. Det vil sige forudsætningen for familien som rum, der afgrænser politik, er en politik, der sikrer familien som et sådant rum.

4. Familiepolitik og venstrefløjen

I dette notat har fokus overordnet været på familiepolitik set fra et borgerligt perspektiv med enkelte udblik til de bidrag, som Socialdemokratiet og Moderaterne har bragt til debatten. Afslutningsvis skal venstrefløjen kort skitseres.

Som tidligere beskrevet har Socialdemokratiet de seneste år bevæget sig aktivt ind i familiepolitikken, men uden at overtage den borgerlige forståelse af familien. Tværtimod fastholder partiet en opfattelse af, at familietid og trivsel i høj grad skabes gennem statens rammer og arbejdsmarkedets indretning.

Denne tilgang afspejler sig også hos Socialistisk Folkeparti, hvor fokus er på mere tid, nærvær og "ro på" for børnefamilier gennem kortere arbejdstid, længere barsel og bedre minimumsnormeringer.²⁸ SF har i modsætning til flere borgerlige partier ikke familien som et selvstændigt ideologisk omdrejningspunkt. I partiets principprogram beskrives familien snarere som ét vigtigt fællesskab blandt mange på linje med skoler, foreninger og lokalsamfund.²⁹

Heri ligger formentlig også forklaringen på, at SF primært fører familiepolitik gennem velfærdsstaten, ligestilling og sociale rettigheder – særligt med fokus på børnene.

Ser man på Enhedslisten, finder man en lignende tilgang. Familiepolitik optræder ikke som et selvstændigt politikområde, men behandles gennem spørgsmål om minimumsnormeringer, daginstitutioner og børns rettigheder.³⁰ I Enhedslistens principprogram er kapitalismekritikken dog mere fremtrædende, hvilket blandt andet kommer til udtryk i modstanden mod private daginstitutioner, internationale adoptioner og kommercielt rugmoderskab.³¹

Interessant nok argumenterede Enhedslistens strategichef Jakob Lindell Ruggaard i 2025 i Altinget for, at venstrefløjen i højere grad burde omfavne familierne og familiepolitikken. Han pegede på, at venstrefløjen historisk har haft en tendens til at betragte familien som en borgerlig institution, som individet skulle frigøres fra, frem for et fællesskab præget af nærhed, kærlighed og tryghed. Hans pointe var derfor, at venstrefløjen burde udvikle en familiepolitik, som kunne udgøre et alternativ til den borgerlige.³² Noget kunne derfor tyde på, at venstrefløjen fortsat er ved at finde sin placering i denne nyere debat. Det er dog

²⁸ <https://sf.dk/det-vil-vi/boern-og-unge/>

²⁹ <https://sf.dk/det-vil-vi/>

³⁰ <https://enhedslisten.dk/politikomraade/et-trygt-boerneliv/>

³¹ <https://vores.enhedslisten.dk/enhedslistens-principprogram/>

³² <https://www.altinget.dk/artikel/el-raadgiver-venstrefloejn-maa-goere-op-med-sin-mistro-til-familien>

bemærkelsesværdigt, at hverken SF eller Enhedslisten har egentlige familieordførere, men i stedet børne- og socialordførere.

To partier i rød blok skiller sig markant ud – om end i hver sin retning – nemlig Radikale Venstre og Alternativet. Selvom Radikale Venstre historisk har været et parti, der har kunnet samarbejde på tværs af blokkene, findes der kun få ligheder mellem partiets tilgang til familiepolitik og den borgerlige tradition. Mest af alt fordi familiepolitik som selvstændigt begreb stort set ikke optræder hos Radikale. I stedet fører partiet en aktiv børnepolitik gennem det, de kalder "Børneløftet", hvor fokus er på børns trivsel, institutioner og stærkere fællesskaber uden for familien.³³ Det ville være forkert at hævde, at Radikale ikke fører politik, som gavner familier. Ikke desto mindre fylder familien hverken retorisk eller ideologisk som et selvstændigt politisk område, og partiet har derfor heller ikke en familieordfører.

Alternativet adskiller sig derimod markant fra de øvrige partier på venstrefløj. Først og fremmest ved faktisk at have en familieordfører.³⁴ Derudover taler partiet i langt højere grad direkte om familier og om, hvilken politik der kan styrke familielivet. På en række områder deler Alternativet idégrundlag med resten af venstrefløj gennem forslag om kortere arbejdstid, mere barsel og kritik af "hamsterhjulet".³⁶ Forskellen er imidlertid, at disse forslag ikke alene begrundes med hensyn til børn eller forældre, men til familien som samlet enhed. Samtidig har Alternativet lanceret sit "+Familier"-udspil med fokus på regnbuefamilier, flere juridiske forældre samt lettere adgang til æg- og sæddonation.³⁵

5. Hvor stiller det familiepoltikken i dag?

Dette notat har gennemgået den familiepoltiske debat og udvikling og fremhævet en række udvalgte nedslagspunkter, der på den ene eller anden måde har skubbet debatten i en ny retning.

Familiepoltik som selvstændigt politikområde har længe været et emne med begrænset opmærksomhed og uden større betydning for vælgernes bevægelser mellem partierne. Men debatten om øremærket barsel genoplivede idéen om, at dele af familielivet ligger uden for det politiske rum. Debatten om arbejde, der for alvor tog fart med afskaffelsen af Store Bededag, vakte samtidig liv i forestillingen om, at vi ikke blot arbejder for velfærdsstaten, men også for vores familier, hvilket kræver prioriteringer både privat og politisk.

Det var ligeledes denne debat, som fik Socialdemokratiet til at justere kurs og i højere grad forsøge at udvikle politik målrettet familierne. Da debatten om de faldende fødselsrater for alvor tog fart, gav den samtidig en klar retning for en moderne familiepoltik: at skabe de kulturelle og politiske rammer, som gør det lettere og mere attraktivt at stifte familie og få børn.

Dermed opstod et behov for nye og mere aktive familiepoltiske forslag, hvor særligt de borgerlige partier, Moderaterne og Socialdemokratiet har markeret sig. En egentlig venstreorienteret familiepoltik fremstår derimod fortsat kun delvist udfoldet, selv om særligt Alternativet aktivt arbejder på et sådant projekt.

³³ <https://www.radikale.dk/politik/vi-mener/udspil/boern-og-skole/boerneloefitet/>

³⁴ <https://www.ft.dk/da/partier/partier-i-folketinget/alternativet/ordf%C3%B8rerskaber>

³⁶ <https://www.alternativet.dk/files/catalog/572/borne-og-familiepoltik.pdf>

³⁵ <https://old.alternativet.dk/nyheder/seneste/en-familiepoltik-der-folger-med-tiden>

Efter rekordlange regeringsforhandlinger er en ny regering landet – fortsat uden en familieminister. Sidste gang Danmark havde en egentlig familieminister var under Anders Fogh Rasmussens regeringer, hvor Carina Christensen fra Det Konservative Folkeparti sad på posten fra 2006 til 2007, inden ministeriet blev nedlagt.³⁶ I firkloverregeringens regeringsgrundlag omtales familien blot én gang på side 5:

"Familien er rammen for det enkelte barns opvækst, og vi ved, at de første 1.000 dage af et barns liv har en helt afgørende betydning for barnets udvikling og muligheder resten af livet. Derfor har daginstitutioner en stor betydning, og senere spiller særligt folkeskolen en helt afgørende rolle, både for den enkelte elev og for samfundets sammenhængskraft."³⁷

Dette er en noget kontrastfyldt beskrivelse. Umiddelbart efter at familien fremhæves som rammen om barnets opvækst, flyttes fokus direkte videre til institutionerne. Familiepolitikken er her blevet til velfærdsstatspolitik. Til gengæld nævnes den faldende fertilitet eksplicit, idet regeringen på side 28 foreslår at fjerne loftet over skattefinansieret fertilitetsbehandling⁴⁰. Her er familiepolitik blevet til et konkret sundhedspolitisk tiltag.

Konklusionen må derfor være, at familiepolitik næppe bliver det altdominerende emne i denne regeringsperiode. Meget tyder dog på, at familiepolitikken har fået en fornyet aktualitet og gradvist er ved at udvikle sig fra et nicheområde til et selvstændigt politisk konfliktfelt. Hvor debatten tidligere primært handlede om barsel eller daginstitutioner, synes den nu i stigende grad at omfatte bredere spørgsmål om arbejdsliv, fertilitet, demografi, civilsamfund og statens rolle i familielivet. Det er derfor sandsynligt, at familiepolitik også i de kommende år vil fylde mere på Christiansborg, efterhånden som partierne udvikler tydeligere ideologiske positioner og mere sammenhængende familiepolitiske projekter. Dette er en åbning for det borgerlige Danmark.

³⁶ https://lex.dk/Carina_Christensen

³⁷ <https://stm.dk/statsministeriet/publikationer/det-politiske-grundlag-for-firkloeverregeringen/> ⁴⁰